

Poročilo žirije za nagrado Veronika

Tričlanska žirija (Melita Forstnerič Hajnšek, Jelka Kernev Štrajn in Peter Kolšek) se je soočila z 230 naslovi pesniških zbirk, ki jih je evidentirala NUK za obdobje med 31. majem 2010 in 1. junijem 2011. Delo smo si razdelili in v rokah nam je ostalo dvajset zbirk, vrednih temeljitejšega razmisleka. Med njimi smo jih, kot velevalo pravila, izbrali pet. Njihovi naslovi in avtorji so bili obelodanjeni na začetku julija. Preden se na kratko posvetim vsaki od nominiranih zbirk, bi rad podal splošno ugotovitev. V omenjenem času je izšlo nekoliko manj pesniških knjig kot zadnja leta, zagotovo pa je gostota tistih, ki presegajo naivno in nerefektirano ali tudi ljubiteljsko pesnikovanje, opazno večja. Razlika ni tolikšna, da bi bila prelomna, a skupaj z enako razveseljivim dejstvom, da omembe vredna poezija nastaja v vseh generacijah, kaže na to, da je slovenska poezija na splošno ne samo v dobri količinski, ta je obstajala zmeraj, ampak tudi v dobri kakovostni kondiciji. Jasno, to zadnjo lastnost izkazuje tudi vseh pet za veroniko nominiranih zbirk.

Eden od smislov literarnih nagrad je, da odkrivajo mlade in nadarjene pisce. Da znajo pogledati mimo uveljavljenih imen in bolj ali manj upravičenih pričakovanj; ne seveda na silo. Zadnje leto je prineslo vsaj osem opaznih pesniških prvencev, kar je veliko, in žirija se je odločila, da pokaže na tri med njimi, kar prav tako ni malo. Toda na delu je določena specifičnost. Logično je, da so prvenci povezani z mladostjo, a ni vedno tako. V našem primeru je takšno izrazito mladostno prvo delo zbirka Katje Perat *Najboljši so padli*. To je poezija, ki izkazuje veliko živahnost duha, povezano z upornostjo tako intimne kot družbene zavesti. Tako iskrenih, a hkrati preiščljeno provokativnih verzov, ki evocirajo pesničin ožji intelektualni in širši socialnozgodovinski svet, v slovenski poeziji že nekaj časa nismo brali. *Najboljši so padli* morda še ni manifest najmlajše literarne generacije, prav gotovo pa vsebuje nekaj elementov zanj.

Pesnik Franci Novak se, za razliko od omenjene, približuje srednji generaciji. Da se s prvo knjigo poezij predstavlja šele zdaj, gre najbrž pripisati dejstvu, da je zorenje njegovih pesmi uprto v univerzalnost bivanja in minevanja in potemtakem tudi v brezčasnost, ki se ji, logično, nikamor ne mudi. Čeprav gre v zbirki *Otroštvo neba* za prepoznaven empirični svet, ni v njej nič aktualističnega. Napolnjuje jo ostro zrenje notranjih oči, ki se ustavljajo na naravnih in psiholoških pojavih, pri tem pa skušajo, zelo uspešno, zadržati njihovo minljivo lepoto. Novakov zreli prvenec se vključuje v veliki korpus slovenske neosimbolične poezije.

Prvenec zelo posebne sorte je *Nisem* Dušana Jovanovića. Vsi vemo, da gre za avtorja, ki ima za sabo velik opus dramskega pisanja, režiserskih kreacij in reflektiranega gledališkega, do neke mere tudi javnega kulturnega življenja. Njegova poezija se torej nenadoma pojavlja kot razširjeno področje delovanja, kot nepričakovani dar. A prav tako kot je nepričakovan, je tudi presenetljiv, udarno svež, izogiba se pesniškim kodeksom in konvencijam, zato pa govori iz neposredne eksistencialne radovednosti, resnicoljubnosti in tudi prizadetosti. Jovanovićeve pesmi, naslovljene z *Nisem*, pripovedujejo o minusih življenja, toda to so primanjkljaji, ki jih je mogoče ogledati le na bogatem ozadju plusov. V tem smislu je to pravi prvenec – le da teče v drugo smer, od konca proti začetku. *Nisem* je zagotovo eno največjih pesniških presenečenj preteklega leta.

Pesnika Uroš Zupan in Barbara Korun sodita v srednjo generacijo slovenskih pesnikov. Zupan je zadnjih dvajset let centralna figura te generacije. Z natančno izdelanim podobjem je znal potresne teritorije svoje eksistence prikazati z enkratno težo in obliko, v slovensko poezijo pa je vrnil klasično, umirjeno in zlasti preiščljeno izrekanje življenja. Takšna refleksivna, zadržano poglobljena slika bivanja, ki se opira na idealitetne prostore otroštva in nekdanjosti, je značilna tudi za zbirko *Oblika raja*, ki sodi med najboljše, kar je bilo ustvarjeno v zadnjem letu.

Toda najvišje seže, vsaj po mnenju žirije, zbirka *Pridem takoj* Barbare Korun. To je njena četrta pesniška knjiga, vse so bile opazno izostrene, v tem primeru pa gre za ostrino, ki z mehкими sredstvi, kot so postopno umikanje intimistične subjektivnosti – ta proces teče od prvega do tretjega razdelka –, postopno prevzemanje drugih identitet iz pretekle in moderne mitologije, zlasti pa postopno naraščanje družbenoetičnega angažmaja, ne da bi pesniška beseda pri tem podlegla najmanjši retoriki aktivizma, nagovarja sodobnega bralca k preiščljevanju o tem, da sedanja paradigma polasčanja sveta za človeštvo ni dobra stvar. Sočutje do vsega živega in odpor do vsega totalizirajočega se v zbirki *Pridem takoj* razodeva, med drugim, skozi usta antične Antigone, ki takole opominja svojo sestro Ismeno: Zjutraj / sva se zbudili s prepletenimi lasmi – / takrat sva si obljubil, da bova zmeraj / skupaj. Si pozabila? Si res vse / pozabila? Takšno opominjanje nima izvršne moči, kakor je pač danes nima niti pesništvo, toda če si je še zmeraj mogoče predstavljati nekaj takšnega, kot je pesem za današnjo rabo, tedaj je to pesniška knjiga Barbare Korun – ki ji žirija soglasno namenja letošnjo Veronikino nagrado.